

(א) [מוספ' פ"ג] לקמן מט. [ע"פ דף ע"ג. ג] מעשה (ב. ג. א) [ע"פ ל"ג. ד] [חולין] [ע"פ:]

הגרות הב"ח

(א) רש"י ד"ה מכל מקום. י"ב ע"ל פרק אחיהו נ"ך ק"ע ע"ד:

גליון הש"ס

גם! אמר רבא בר בר חנה וכוונתו: כעין זה זכור ברייתא דף מה ע"פ: שם חזרו והפיקרו. ע"פ לקמן דף נ"ד ע"פ מוס' ד"ה מוס' מוס' תוס' ד"ה תשובות וכו' וכו' ד"ה מוקי לה הס' ברייתא דף נ"ד מנ כ"ל: ד"ה הוא וכו' י"ל דעול דוקא. להדיא מהלקים כן לקמן דף ע"ג ע"פ א"ע: ד"ה נתנה וכו' היינו לבארה. ע"פ גיטין דף מה ע"פ מוס' ד"ה א"י:

רבינו חננאל

אמר רבא בר בר חנה וכוונתו מסייעא לריש לקיש קרא דכתיב וכוש בעמיתו בפקדון או בתשובתו כגון אדם שנושא בחבירו מנה ויחזרו לו כלי להיפוך ממנו הלוואתו ולא משיב הלוואה. בגול במשפט. או עשק את עמיתו וכו' והודו לו ויחזרו לו כלי להיפוך ממנו הלוואתו דאזכור רחמנא והשיב הגול העשק והפקדון שגמר והשיב את הגולה אשר לו וכו' ותשובתו י' לא אהרן רחמנא לאהרתי ש"מ דכתיב דלא משך ליה להווא כלי לא קנאו ולפיכך לא חיבתו והיה ההחזירי ללמלו. והיה וממאי דלמא לעולם א"ע" דלא משך קנה וכו' ויכין שהעשק והתשובתו י' שיתן ייחד לו כלי מה הוודי להחזיר העשק והוא אהרן רחמנא כי י' דכתיב אהרן הוא. ואמר איני שוין שהעשק ייחד לו כלי להיפוך ממנו הלוואתו שששקו ומסרו לו אותו הכלי וחזר העשק והפקדון אצלו דאי לא יתמא הכי היינו גול אלא לאו שפ"מ מנה כדאמר. אי הכי היינו פקדון ומשנינו תרי גונוי פקדון חזא דמפקדי מדליה גבליה וחזא דיהיב ליה העשק מדליה כגון משכון וחזר והפקדון אצלו וכשתבעו כפר בו. ואקשי' וכי תשובתו י' לא מהדריה קרא והתני' מנין ליתן את המוסר למעלה והוא שפסקו כולו ש"כ וכח בעמיתו וכו' ויתנו להמטה בזה ש"כ והשיב את הגולה וכו' ת"ל מכל אשר ישבע עליו לשקר כלל כל הכתוב כל מה שתבעו וכח ונעשבו חזר חזיב (להשיבו) ונמצאת גם תשובתו י' בכלל מכל אשר ישבע עליו לשקר והחזירה תורה השיב. ואמר רב נחמן אמר רבה בר אבהו לרבות תשובתו י' להשיבו. ומשנינו אין כדקאמר

הזהב פרק רביעי בבא מציעא

מח.

עין משפט
נר מצוה

ואין דינר זהב קונה טליה. דלגבי פירות הו' להצט' טבעא: (א) מ"מ. כלומר אף לפי פורענות העמידה לצוא על החסור: כן הלכה. שאין ציט' דין יבולין לעכב צידו: אין רוח חכמים נוחה הימנו. אין נחת רוח לחכמי ישראל במעשיו של זה אין דעתם נוחה עליהם הימנו על ידו: אנו אין לנו. קללה אחרת אלא אינו מנוש צניעי חכמים: קאי בצאל. בגוון דברים שבאו על כך ללכלל מעשה אבל מעות לא קנו מדאורייתא. ונפקא מינה לענין איסורא כגון אס קידש צו אס האשה לר' יוחנן הו' קדושין דמדאורייתא קנייה ודידיה הוא לריש לקיש לא הו' קדושין: מסייע לר"ל. דמדאורייתא נמי לא קנו מעות להדיטו: פשוטם יד. הלוואה ואמר רב חסדא כגון שיחד לו הלוואה כלי עליה דהו' דומיא דפקדון דלילו כפר בהלוואה גרידתא לא מיחייב קרבן שצויה הו'איל וניתנה להוצאה: עשק. שכן שכי' שיחד לו כלי נעשקו. ואי לא לא מיחייב אכפירת שכן שכי' קרבן שצויה ללא מיחד ליה צליא נפשיה כפקדון וגול ואצידה: וכי אהדריה קרא. להשיבו לומר שהודה כי יחטא ואשם: לאו משום דמחוסר משיכה. אמתו כלי ולא קנאו מלוה: מעושק אהדריה קרא. מכיון דאהדריה קרא לעושק דמחוסר נמי משיכה לא אכטריך לאהדורי לתשובתו י' דמעושק ינלף ליה: הלא צמאי עסקינו. עושק אהדריה קרא משמעו שצונו שכי' לכלי ממנו וחזר והפקדו אלנו: אי כפי. דמאי דאהדר קרא מוקמת דללא מחוסר משיכה נהי נמי דמשיכה צעינן ליהדריה קרא נמי לתשובתו י' ונוקמה בכי: אי אהדריה קרא לא הו' גמרינן לא סיוצתא ולא סייעא. דר' יוחנן לוקמה דללא משך קרא וריש לקיש לוקמה צמטשן: פסא דלא אהדריה מסייע ליה. דמדאהדריה לעושק ופקדון וגול ואצידה ולא אהדריה לתשובתו י' איכא למילף פשוטת י' דמחוסר משיכה ועשק כשמטשן: כהדיא מיהא לא אהדריה קרא. שיהא חייב להשיבו ולהציט' קרבן וכי דהר צבייה קרא דומיא דפקדון צבייה שצטנו הימנו וחזר והפקדו אלנו: נסנה. לפירוטו של הקדש צשווג: לצלן. שזכר שירחטנו צצית המרחץ: מעל. ואע"פ שעדיין לא רחן: ואמר רב גריסין: דוקא צלן. קתני דמעל הנותן משום דשכירות גמורה היא צנתנית הפירוטו ואין יכול לחזור צו שאין כלל לחמושן אבל אס נתנה על דבר שיט צה מנה למשך הימנו לא מעל עד דמשך: הא צעי למשך. האי שוכר התספורת דכלל מידי דלית

אמר ר' שמעון אע"פ שאמר. לא גריסין ר' שמעון צן אלעזר דצפרק אחיהו נ"ך (לקמן דף ע"ד): מוכח דהיינו ר' שמעון צן יוחאי: ואמר רבא אנו אין לנו אלא אין רוח חכמים נוחה הימנו. ואס תאמר מאי קמ"ל צבא צברייתא נמי הכי קתני החסור צו אין רוח חכמים נוחה הימנו וי"ל לאשמעינן דאין רוח חכמים נוחה הימנו ללו היינו מי שפרע דקתני צרישא: דברים ואיכא בהדיהו מעות קאי באב"ב. ואס תאמר ודקארי לה מאי קארי לה וי"ל דהך צרייתא ר' שמעון היא דכפר מעות קונות אפילו לריש לקיש ולכך לדידיה כי איכא מעות קאי בצאל והמקשה דמנה לריש לקיש דאין מעות קונות לרצנן לצדיים צלל מעות לר' שמעון: תשובת י' לא אהדריה קרא. הכי נמי לא היה צריך להחזיר עושק וצציל שוס דרשה אהדריה וכו' צ"ל נערה שנתפממה (כמוצות דף מ"ג. וס: ד"ה מאי) דלמר אמר ליה אנסת צתי ר' שמעון פוטר מקרבן שצויה אפילו עמד צדין מקרא דוכח כו' ילאו אלו שהן קנס צצלמא לר' יוחנן דלא צעי משיכה אלא יחוד אמי שפיר דגבי קנס לא יועיל יחוד אלא לריש לקיש דצעי נטלו וחזר והפקדו אלנו כיון שנטלו ממנוה הוא ומה שייך לקנס וי"ל דלא קשה כלל דעתו ר' שמעון היא דלית ליה מעות קונות אפילו לריש לקיש ולא צעי אלא יחוד מה קשה צהפלת שנו וסימת עינו מה צריך קרא למעט הא הסס אינו פוטר אלא מטעם קנס דמאי יחוד שייך הלא יוצא לחרות וליכא למימר דתבע ליה שניהה צהפלת שנו וסימת עינו ויחד לו כלי על דמי עינו כדלמר צמרוצה (צ"ק דף ע"ד. וס) שיוצא צן ונוטו לו דמי עינו דהא מוקי לה הסס כמ"ד דאין צריך גט שחרור ור' שמעון סבר צפרק השולח (גיטין דף ע"ג): דלצריך גט שחרור ויש לומר דשפיר מקרי יחוד ששאל גופו שכושב צצעצודו ואינו ששחרור: ב"ר דלא מחסרא משיכה. ואס תאמר והא מחוסר חוקה ויש לומר דשפירות קרקע נקנה צכסך כדלמר צמרוצה (צ"ק דף ע"ד. וס) ואס תאמר ומני"ל דדוקא צלן ויש לומר מדקאמר צסיפא משום שא"ל הכנס ורחון שהרי מרחץ פתוחה לפניך ואס תאמר וכי אמות צ ר' יוחנן ממתני' וי"ל דר' יוחנן מוקי לה צצלן נכרי אבל ספר נכרי צעי משיכה וריש לקיש ורצא צצירא להו דמייירי צצלן ישראל דומיא דרישא דקמני נתנה לחצירו הוא מעל וחצירו לא מעל דליירי צנתנו לחצירו

ל"ב א מ"י פ"ז מהל' מביה ה"ל א סגמ עשין פ"ז טו"ש"מ מ"מ ס"י ר"ד סעף א: מ ב מ"י ע"פ ה"ל א ופ"ז ע"פ ה"ל ח סגמ ע"פ טו"ש"מ מ"מ ס"י קפט: מ א ג מ"י ע"פ ה"ל ח וע"י ע"פ סגמ ע"פ טו"ש"מ מ"מ ס"י ר"ד סעף א: וסעף י"א צה"ה"ל: מ ב ד מ"י פ"ז מהל' בתשובתו י' ד א בגול או מעלה ה"ל ט: מ ג ה ר מ"י ע"פ ה"ל י: מ ד ז מ"י ע"פ ה"ל ט:

תורה אור השלם

1 נכח ב"י החטא ונעלה מעל בידוהו וכוש צעמיתו בפקדון או בתשובתו י' ד א בגול או עשק את עמיתו: ויקרא ה כא 2 ויהי כי תקרא ואשם והשיב את הגולה אשר גול או את העשק אשר עשק או את הפקדון אשר הפקד אתו או את האבדה אשר מקץ: ויקרא ה כב 3 או מכל אשר ישבע עליו לשקר ושלם אתו בראשו והמשתו י' ע"פ עליו לאשר הוא לו ותקנו ביום אשמתו: ויקרא ה כד

רבינו חננאל (תמשיך)

מיהו לא אהדריה קרא בהדיא כלומר כפי כמו הגול והפקדון לא אהר ביה רחמנא והשיב הגול העשק והפקדון שגמר והשיב את הגולה אשר לו וכו' ותשובתו י' לא אהרן רחמנא לאהרתי ש"מ דכתיב דלא משך ליה להווא כלי לא קנאו ולפיכך לא חיבתו והיה ההחזירי ללמלו. והיה וממאי דלמא לעולם א"ע" דלא משך קנה וכו' ויכין שהעשק והתשובתו י' שיתן ייחד לו כלי מה הוודי להחזיר העשק והוא אהרן רחמנא כי י' דכתיב אהרן הוא. ואמר איני שוין שהעשק ייחד לו כלי להיפוך ממנו הלוואתו שששקו ומסרו לו אותו הכלי וחזר העשק והפקדון אצלו דאי לא יתמא הכי היינו גול אלא לאו שפ"מ מנה כדאמר. אי הכי היינו פקדון ומשנינו תרי גונוי פקדון חזא דמפקדי מדליה גבליה וחזא דיהיב ליה העשק מדליה כגון משכון וחזר והפקדון אצלו וכשתבעו כפר בו. ואקשי' וכי תשובתו י' לא מהדריה קרא והתני' מנין ליתן את המוסר למעלה והוא שפסקו כולו ש"כ וכח בעמיתו וכו' ויתנו להמטה בזה ש"כ והשיב את הגולה וכו' ת"ל מכל אשר ישבע עליו לשקר כלל כל הכתוב כל מה שתבעו וכח ונעשבו חזר חזיב (להשיבו) ונמצאת גם תשובתו י' בכלל מכל אשר ישבע עליו לשקר והחזירה תורה השיב. ואמר רב נחמן אמר רבה בר אבהו לרבות תשובתו י' להשיבו. ומשנינו אין כדקאמר

רבי שמעון אומר אף על פי שאמרנו טלית קונה דינר זהב ואין דינר זהב קונה טלית מכל מקום כך הלכה אבל אמרו מי שפרע מאנשי דור המבול ומאנשי דור הפלגה ומאנשי סדום ועמורה ומוצרים בים הוא עתיד ליפרע ממי שאינו עומד בדיבורו והנושא ונותן בדברים לא קנה והחזרו בו אין רוח חכמים נוחה הימנו ואמר רבא אנו אין לנו אלא אין רוח חכמים נוחה הימנו דברים ואיכא בהדיהו מעות קאי באב"ב דברים וליכא בהדיהו מעות לא קאי באב"ב אמר רבא קרא ומתניתא מסייע ליה לריש לקיש קרא דכתיב וכוש בעמיתו בפקדון או בתשובתו י' או בגול או עשק את עמיתו תשובת י' אמר רב חסדא כגון שיחד לו כלי להלוואתו עשק א"ר חסדא כגון שיחד לו כלי לעשקו וכי אהדריה קרא כתיב והיה כי יחטא ואשם והשיב את הגולה אשר גול או את העושק אשר עשק או את הפקדון אשר הפקד אתו ואילו תשובתו י' לא אהדריה קרא מעמא לאו משום דמחוסר משיכה אמר ליה רב פפא לרבא אימא מעושק הוא דהדר קרא הכא במאי עסקינן כגון שנטלו ממנו והחזרו והפקדו אצלו היינו פקדון תרי גונוי פקדון אי הכי תשובת י' נמי ליהדריה ולוקמיה כגון שנטלו הימנו וחזר והפקדו אצלו אי אהדריה קרא לא תיובתא ולא סייעא השתא דלא אהדריה קרא מסייע ליה ותשובת י' לא אהדריה קרא והתניא אמר ר' שמעון מנין ליתן את האמור למעלה למטה דכתיב או מכל אשר ישבע עליו לשקר ואמר רב נחמן אמר רבה בר אבהו אמר רב לרבות תשובת י' להישבון כהדיא מיהא לא אהדריה קרא מתניתא מנלן דתניא ינתנה לבלן מעל ואמר רב דוקא בלן הוא דלא מחסרא משיכה אבל מידי אחריתא דמחסרא משיכה לא מעל עד דמשך והתניא נתנה לספר מעל וספר הא בעי לממשך תספורת והכא במאי עסקינן בספר נכרי דלאו בר משיכה הוא תניא נמי הכי ינתנה לספר או לספן או לכל בעלי אומנות לא מעל עד דמשך קשיין אהרדי אלא לאו ש"מ כאן בספר נכרי כאן בספר ישראל ש"מ וכן אמר רב נחמן דבר תורה מעות קונות ובדקה לוי במתניתיה ואשכת נתנה לסיטון מעל אלא ישראל דנכרי לא שייך מעילה: והא בעי לממשך תספורת. מכאן אומר ר"ת דהסופר שהשכיר עצמו אס משכו ממנו קולומס או תער שלו אין יבולין שז לצמור צהס ואס תאמר מ"ש מפועל דיוכל לצמור צו וי"ל לומר דפועל דוקא דכתיב ציה עצה היא ועל עצדים לעצדים יכול לצמור צו ולא קעלן: ב"ר נב"ר. ה"מ לשנויי הא מני ר"ש היא כדכסמוך: נתנה לסיטון מעל. ואס תאמר ולוקמה ציטון נכרי ויש לומר דסיטון הוא מוכר דבר לח דהיינו יין ושמן דמתנן צפרק הספינה (צ"צ דף ע"ד פ"א). הסיטון מקנה מדותיו שאלה ויין ושמן של נכרים אסור דהא צרייתא מנמיא קודם וסמיר ר"י שהיה השמן ור"ת פוסק הלכה כר' יוחנן אע"ג דרצא קאמר קרא החולץ (יבמות לו. ו) וס) צהדי ג' מילי דהלכה כריש לקיש ממשיה דנפשיה אמרה דצ"פ צכורות (דף י"ג). משמיה דר' אושעיא קאמר דמשיכה קונה ולא מעות ולא חשיב אלא הנהו דלמר משמיה דנפשיה דלא חשיב נמי הא דלמר ריש לקיש משמיה דלוי סבא ו' אינה לשמיעה אלא לצמוך אע"ג דרצא גופי' ס"ל הכי צמתיד נשפט (פסחים דף ע"ג ס"ג). וצפרק צ' דצמחים (דף ע"ג. וס) אבל יש ללקדק דהלכה כר"י דרצ נחמן דהלכתא

(א) ח"ל ו'ל' נכרי לפ"א צה"ה משיכה וכלי ע"ל אלא צה"ה פ"ז ע"פ ה"ל